

# DOMOVINA

Štev. 2.

V Ljubljani, 10. januarja 1919.

Leto II.

## Proklamacija regenta Aleksandra.

### Mojemu narodu, Srbom, Hrvatom in Slovencem.

Na Sv. Treh kraljev dan, dne 6. januarja je izdal regent Aleksander nastopno proklamacijo:

Mojemu narodu, Srbom, Hrvatom in Slovencem! Dočakali smo srečni, davno zaželeni dan našega osvobojenja in našega svobodnega ujedinjenja v nar. državo, kjer bo mogel živeti naš narod svoje polno življenje in bo mogel brez ovir uživati darove, s katerimi je blaga božja roka tako obilno obdarila našo lepo domovino.

Izpolnjena je zaobljuba, ki so jo skozi veke s svojo krvjo vedno obnavljali in potrjevali vsi naši rodovi.

Po enodušni odločbi našega naroda, izraženi z enodušno izjavo njegovih najboljših zastopnikov, so združeni vsi do sedaj razcepljeni deli naše domovine v enotno kraljestvo, na čigar vladu je po narodni volji poklican kralj vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, moj vzvišeni oče, Nj. Veličanstvo kralj Peter I.

Vršeč kraljevo oblast v njegovem imenu, sem sestavljal v sporazumu z voditelji in pooblaščenici vseh narodnih strank, srbskih, hrvatskih in slovenskih, našo prvo državno vladu, kot viden znak našega bratstva in naše popolne bratske solidarnosti. V tej vladi sedijo in delajo složno narodni voditelji vseh treh ver, vseh treh imen, vseh strank in vseh pokrajin našega kraljestva.

#### Odgovornost in dolžnosti nove vlade.

Moja vlada bo delala v popolnem soglasju z narodnim predstavništvom in bo njemu odgovorna. Zato bo njena dolžnost, da čim prej skliče v Belgrad narodno predstavništvo, sestavljeno iz odposlancev srbske skupščine ter Stare Srbije in Makedonije, iz sorazmernega števila članov Narodnega vijeća ter iz zastopnikov Vojvodine in Črne gore. Narodno predstavništvo bo začasni, vendar pa polnomočni zakonodajni činitelj v našem kraljestvu. Kot kralj svobodnega in demokratskega naroda se bom v vsem strogo držal načela ustavnega, parlamentarnega vladanja, ki bo temeljni kamen naše po prosti volji naroda osnovane države. V tem duhu in po teh načelih bo vladala moja vlada državo in reševala vsa vprašanja zunanje in notranje politike.

#### Volilna svoboda.

Vlada bo predložila narodnemu predstavništvu volilni red, ki bo zajamčil na podlagi splošne volilne pravice svobodne volitve za ustavotvorno skupščino. Ta bo vladi predložila v rešitev načrt demokratske državne ustave v duhu državnega edinstva z obširno upravno avtonomijo in z zajamčenjem najširših političnih svoboščin in državljanskih pravic.

#### Svoboda in ravnopravnost veroizpovedanj.

Dolžnost moje vlade bo, da takoj razširi na vse kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev vse pravice in svoboščine, ki so jih po ustavi kraljevine Srbije dosedaj uživali srbski državljani. S tem bo priznana in utrjena popolna enakost vseh državljanov kraljestva pred zakonom, odpravljena vsaka predprava stanu ter zajamčena svoboda in ravnopravnost veroizpovedanj.

#### AGRARNO VPRAŠANJE.

Odprava veleposestev. — Zemlja božja in kmetov.

Moja želja je, da se takoj prične s pravično rešitvijo agrarnega vprašanja, da se odpravijo robota in zemljiška veleposestva. V obeh primerih bo proti pravični odškodnini dosedanjim lastnikom razdeljena zemlja med siromašne poljedelce. Vsak Srb, Hrvat in Slovenec bode gospodar na svoji zemlji! V naši svobodni državi morajo biti in bodo svobodni lastniki zemlje.

Zato sem pozval vladu, naj takoj sestavi komisijo, ki bo pripravila rešitev agrarnega vprašanja. Kmete - tlačane pozivljam, naj v zaupanju v kraljevo besedo mirno pričakujejo, da jim vlada zakonitim putem preda zemljo, ki bo za naprej samo božja in njihova, kakor je to že zdavnaj v Srbiji.

Prehrana siromakov. — Preskrba invalidov. — Noben del našega naroda v tujo last.

Štiriletna vojna nam je povzročila neizogibne globoke izgube v vseh ozirih. V svrhu čim hitrejšega in povolnejšega prečiščenja in pa da se povrnejo v naše dežele čim prej normalne razmere, bo posvetila moja vlada svojo glavno skrb narodni prehrani siromašnih ljudskih slojev in pomoči in preskrbi vojnih invalidov, obnovi opustošene in razdejane domovine, kakor tudi obnovitvi rednega prometa na kopnem in na morju, kar je prvi predpogoj za pravilni razvoj narodnega življenja. Najnujnejša in najvažnejša naloga moje vlade je sedaj, da doseže pri sklepanju svetovnega miru tako odločitev naših državnih mej, da se bodo verno krile z etnografskimi mejami celokupnega naroda ter da ne preide noben del naše zemlje v tujo last. V dosegu uspeha je neobhodno potrebno, da zbere in ujedini naša mlada država vso svojo moralno in materialno moč.

Neobhodno potrebno je, da postane njeno notranje življenje močno in silno. Zato pozivljam vse dobre državljane in zveste sinove našega kraljestva, da pomagajo moji vladi z besedo, z delom in z vzgledom pri njenem prizadevanju za ohranitev sedanjega miru in reda v domovini. To ni potreba samo za sedanost, temveč je tudi naloga za bo-

dočnost našega kraljestva. Naši plemeniti zavezniki in ves svet so z utemeljenim občudovanjem in z zaslužnim priznanjem ocenili junaške napore in samozatajevanje moje vojske ter vztrajnost mojega naroda. Potrudimo se, da jim vsem nudimo s tem, da pozabimo svoja medsebojna nasprotstva in opustimo vse naše prepire, zgled treznega in zavednega naroda, vrednega, da živi in da dela v miru z velikimi prosvitljenimi narodi, katerim je bil sebi v čast in ponos hraber vojni drug in lojalen zaveznik. Ohrabreni po zgledih vzvišenega rodoljubja in požrtvovalnosti naših vojakov, naših mučnikov in vseh naših delavcev, ter klanjajoč se grobovom naših junakov, bova jaz in moja vlada neprestano in budno skrbela za rodbine vojakov, ki so ovenčani z večno slavo, padli v krvavi borbi za udejstvitev zgodovinske misli in naloge našega naroda.

#### Srečno novo leto!

V imenu svojega vzvišenega očeta in v svojem imenu pošiljam kraljevi pozdrav vsemu mojemu narodu, vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem.

Bodi nam vsem srečno novo leto, v katerem se bo v imenu božjem razvila in za veke ponosno zaplapolala naša trobojnica, s slavo odičena, po vsem svetu priznana in spoštovano znamenje našega kraljestva, sijajen dokaz suverenitete naše države; zaplapolala bo po vseh naših deželah, na vseh naših gorah, na vseh naših rekah in otokih do našega sinjega morja.

Napolnimo svoja srca s krepko vero v zdravo, močno in budno življenje našega kraljestva, Bog in duh naših prednikov in naših velikih mrtvecev naj bdita nad nami vsemi, naj nas hrabrita in krepi v vztrajnem, naporem in splošnem delu za blagostanje in srečo mojega naroda.

Dano v našem kraljevem dvorcu v Belgradu, dne 6. januarja 1919.

Aleksander s. r.

Predsednik ministrskega sveta:

Stojan Protić s. r.

Podpredsednik ministrskega sveta:

dr. Korošec s. r.

in ostalo ministrstvo.



## Politični shodi JDS.

v nedeljo, dne 12. januarja:

NA JESENICAH ob 3. popoldne pri Berglesu.

NA DOVJEM NA GORENJSKEM ob 4. popoldne v šoli.

V KRANJSKI GORI ob 3. popoldne v hotelu Slavec.

V PODBREZJU ob 3. popoldne v šoli.

V LJUBNEM PRI PODNARTU ob 10. dopoldne v šoli.

V CERKLJAH ob 3. popoldne v šoli.

V MORAVČAH ob 2. popoldne v Združnem domu.

NA IGU ob 1. popoldne v šoli.

Za DOBRUNJE NA FUŽINAH ob 3. popoldne v vrtnem salonu pri Babniku.

V ŠT. RUPERTU ob 8. zjutraj v šoli.

V MOKRONOGU ob 3. popoldne v šoli.

V VELIKI LOKI ob 3. popoldne pri Bukovcu.

V PETROVI VASI PRI ČRNOMLJU ob 2. popoldne v šoli.

V DRAGI NA KOČEVSKEM ob 3. popoldne pri Turku.

V BEGUNJAH PRI CERKNICI ob 11. dopoldne v gostilni pri Janko Medenu.

V CERKNICI ob 3. popoldne pri Žumru.

V TRBOVLJAH ob 8. zjutraj v šoli.

V LESCAH NA GORENJSKEM se vrši v nedeljo, dne 12. januarja ob 3. popoldne v gostilni pri Legatu ustanovni občni zbor krajevne organizacije JDS.

## Sestanek zaupnikov JDS.

V nedeljo 5. t. m. vršil se je v Ljubljani v Mestnem domu sestanek zaupnikov JDS. Udeležili so se istega strankini zaupniki iz vseh naših pokrajin. Sestanku je predsedoval strankin načelnik dr. Ivan Tavčar, zapisnikar pa je bil prof. Josip Breznik.

Prvi je podal poročilo minister za konstituantno dr. Albert Kramer o vseh važnih političnih dogodkih od ustanovitve stranke naprej pa do časa, ko se je ustanovilo prvo jugoslovansko ministrstvo naše skupne države. Opisal je težko delo, ki ga je imelo naše odposlanstvo dr. Korošec, dr. Žerjav in dr. Čingrija v Parizu in kako se je vprašanje skupne vlade rešilo v naše zadovoljstvo v Belgradu.

## Valentin Vodnik

naš prvi pesnik.

Vi vsi, ki ste bili kdaj v Ljubljani in ste stali pred priprostim spomenikom, na katerem ste čitali napis: V. Vodnik, ali ste kdaj pomislili, kdo je ta mož, ki stoji tam na kamenitem podstavku v priprosti meniški halji in z dobrohotnim smehljajem gleda na vas. Ali ste si kdaj predstavljali, kaj pomeni ta mož za ves naš narod? Ali ste kdaj slišali, kaj je storil on za nas vse? Mogoče ste šli mimo in ste se komaj napol ozrli na njegov prijazni obraz. Mogoče ga sploh niste pogledali. Ali pa ste morebiti mislili, da je bil to priprost menih, ki za vas nima nikakega pomena. In vendar zasluži ta spomenik, da se pred njim s ponosom odkrije vsak pošten Slovenec in Jugoslovčan, vsak domačin in tujec, vsak kmet in vsak učenjak, kajti Valentin Vodnik je bil mož, ki je hodil sto let pred nami po tisti poti, ki jo hodimo zdaj mi vsi. Bil je velik nadarjen mož, pravi cvet svojega rodu, ki je nastopil v najvažnejšem času za nas težko pot boja in dela za naš priprosti narod. On je ljubil svoj rod, posebno pa je ljubil priprosto kmetško ljudstvo, ki mu je hotel dati prve potrebne knjige, pesmi in izobrazbo. Še danes bi ravno naši kmečki sinovi ne smeli pozabiti, kaj je bil Valentin Vodnik našim dedom. Seveda v tistih časih, ko je bilo malo šol in je le malokdo znal čitati, je bilo težko učiti narod. Zato pa moramo tem bolj sedaj visoko spoštovati tega moža, ki je vse svoje delo namenil priprostemu ljudstvu. Rodil se je v Šiški l. 1758, pri Zibertu, tam kjer je sedaj gostilna pri »Kamniti mizi«, Potniku, ki gre mimo, na-

Dr. Kukovec je poročal o notranje-političnem položaju za časa ustanovitve prve Narodne vlade v Ljubljani.

Adolf Ribnikar je razpravljal o kandidaturah za državne veče in pokrajinski svet ter o pogajanjih političnih strank glede razdelitve kandidatov za oba zastopa.

V vseh zadevah se je dosegel popoln sporazum.

Na shodu so bile sklenjene te-le resolucije:

I. Shod zaupnikov JDS, zbran dne 5. januarja 1919 v ljubljanskem Mestnem domu, pošilja prvi svoj iskreni pozdrav onim stotisočem zavednih Jugoslovčanov, ki na Gorškem, v Trstu in Istri, na Benečanskem, na Notranjskem in Koroškem, na Reki in v Dalmaciji ječe pod italijanskim jarmom. Shod apelira na osrednjo našo vladu in na našo mirovno delegacijo, da zastavi vse sile celokupnega naroda, da se oslobodi ves njegov neodrešeni del; zlasti tudi naš Trst, brez kojega nimamo gospodarske bodočnosti in ki more edino kot slobodno mesto v okviru Jugoslavije, katera mu daje kri, hrano in zaslužek, procvitati, v korist vsem interesiranim narodom.

Shod apelira na pravičnost velesil, ki so obetale vsem narodom, zlasti tudi malim narodom, samoodločbo in svobodo, zaveda pa se, da moramo tudi mi sami zbrati vse svoje duševne pa tudi telesne sile za samopomoč in odpor, ki bo v stanu, da prepreči atentat na našo domovino. (Predlagal dr. Julij Pavliček.)

II. Shod zaupnikov JDS z globoke žalostjo, pa tudi z velikim ogorčenjem opazuje razvoj dogodkov na Koroškem, dogodkov, ki ne stavljajo v nevarnost samo življenje in imetek vseh zavednih Slovencev na Koroškem, termveč ki tudi ogrožajo našo zahtevo po Celovcu in Beljaku, to je dveh starih naših središč, brez kojih koroška Slovenija ne more obstajati. Nujna potreba je, da se zasede vsa koroška Slovenija po našem vojaštvu in se tam uvede naša uprava.

Shod prosi centralno vladu, da v tej smeri odredi takoj vse potrebno, pozivlja pa tudi vse Slovence, da se pridružijo akciji naše samopomoči, da rešimo zibelko Sloven-

stva, naš Koročan. (Predlagal trgovec Šajovic Janko.)

III. Shod zaupnikov JDS pozdravlja odločno nastopanje štajerskih Slovencev, ki so nam zagotovili severno mejo na Štajerskem. Zaveda pa se, da jim je potreba izdatne pomoči vsega naroda, osobito požrtvovalnosti in discipline vseh naših slojev. Kdor v tem trenutku krši red, kdor misli le na lastne koristi in interese enega sloja na škodo celote, ta ogroža našo pozicijo na severu in zapadu v teh odločilnih mesecih.

Shod pozivlja osrednjo vladu, ljubljansko vladu in ves narod, da zagotovi štajersko mejo pred vsakim napadom, dalje pa tudi, da reši nesrečne naše brate v Prekmurju. (Predlagal profesor Voglar.)

IV. Shod zaupnikov JDS z navdušenjem odobrava vstop dr. Alberta Kramerja v skupno ministrstvo. (Predlagal dr. Majaron.)

V. Shod zaupnikov JDS izreka zaupanje in zahvalo vsem članom ljubljanske vlade, ki so v njej kot pristaši JDS. (Predlagal dr. Rosina.)

VI. Shod zaupnikov JDS pozivlja svoje zastopnike v Narodni vladi, da se čim prej odpravijo centrale za usnje, krmila in vnovčevanje živine ter se da tem predmetom prost promet. V svrhu preskrbe prebivalstva z mesom naj se določijo maksimalne cene ter ustvari posredovalnica z le od države plačanimi veščaki, ki pa naj bodo različni od dosedaj v vnovčevalnici za živino zaposlenih veščakov. (Predlagal dr. Šajovic.)

VII. Shod zaupnikov JDS pozivlja Narodno vladu, da takoj razpusti vse vojaške delavnice in odda dobavo in izdelovanje potrebnih predmetov potom razpisa obrtnikom.

Soglasno je bilo sklenjeno poslati naslednji pozdrav ministru Pribičeviću: JDS, ki zastopa načela popolnega nacionalnega jedinstva v naprednem in demokratičnem duhu, je zbrala svoje zaupnike iz naših svobodnih in še pod tujim gospodstvom se nahajajočih slovenskih pokrajin ter je z navdušenjem odobrila poročilo našega zastopnika v kabinetu ministra dr. Kramerja o velikem pod Vašim vodstvom izvršenem delu za ujedinenje našega naroda v kraljestvo SHS.

znanja vzdana plošča, da je tu rojstni dom prvega slovenskega pesnika. Prišel je v ljubljanske šole, kjer je kmalu pokazal svojo nadarjenost. Takrat je bosonogi avguštnec Marko Pohlin zbiral okoli sebe mlade ljudi in jih je učil slovenščine. Toda Marko Pohlin sam ni bil dober pisatelj, ker je po svoje delal slovenske besede, dasi je imel najboljšo voljo očistiti naš jezik tujih priveskov in pisati dobre knjige za kmečko ljudstvo. Vodnik sam je to kmalu spoznal in zato je dobro poslušal, kako narod govori. Vedel je, da se je le med narodom ohranil čisti pravi slovenski jezik, in v tem jeziku je hotel pisati. Da bi mogel nemoteno delati za svoj rod, je postal frančiškan, ko pa so bili za cesarja Jožefa samostani razpuščeni, ga je poslal škof Herberstein na kmete »duše past«, kakor pravi Vodnik v svojem življenjepis. Kot duhovnik je služil v Ribnici, na Bledu in v Gorjušah. Povsod je opazoval življenje in jezik priprostega ljudstva. Spoznal je nadarjenost našega naroda in je zapel navdušeno pesem:

Mojim rojakom

Sloven'c, tvoja zemlja je zdrava,  
za pridne nje lega najprava,  
polje, vinograd, gora morje,  
ruda, kupčija tebe rede.

Za uk si prebrisane glave,  
pa čedne in trdne postave,  
išče te sreča, um ti je dan,  
našel jo bodeš, če nisi zaspan.

Glej stvarnica vse ti ponudi,  
le jemat od nje ne zamudi,  
lenega čaka strgan rokav,  
palca beraška in prazen bokav.

Prečitajte si še enkrat to pesem, da bode te začutili vso njeno krasoto. Še nikoli ni prej nihče tako izpregovoril našemu narodu. Ali pa pesem o »Zadovoljnem Kranjcu«. Kako lepo popisuje zadovoljno življenje našega kmeta! Še danes jo pojemo z radostjo, kakor pred sto leti.

Leta 1794. je prišel Vodnik v Ljubljano k sv. Jakobu za kaplana. Bogati baron Zojs, ki je bil vnet podpornik naše narodne stvari in je ljubil pesmi in šege našega priprostega ljudstva — pač redka izjema med onimi tujci, ki so bili pri nas — je dosegel, da je prišel v Ljubljano, da bi tu začel izdajati knjige za narod. Baron Zojs je imel namreč velike rudnike v Bohinju in je tam Vodnika spoznal. Tako je začel Vodnik izdajati »Pratiki«, ki je izhajala tri leta (1794—1797). V »Pratiki« je Vodnik s priprosto besedo pisal, kar je bilo našemu kmetu treba vedeti, vmes pa je vpletel šaljive pesmice in zabavne stvari. Takrat se je začela nekaka svetovna vojna, Napoleon se je pojavil na obzorju in tudi naša dežela je videla v sebi zmagovito francosko armado.

V takih važnih časih je bilo treba narod poučiti o tem, kar se godi po svetu, zato je Vodnik začel izdajati »Novice«, ki so izhajale tri leta (1797—1800). Tu je Vodnik napisal »Povedanje od slovenskega jezika«, učil nas je stare naše zgodovine, popisoval je vojne dogodke, opisal nam je Napoleona in njegovega velikega tekmeča Nelsona in razne druge važne svetovne stvari. Naše ljudstvo takrat še ni znalo čitati, zato so imele »Novice« premalo naročnikov in so prenehale izhajati. Vodnik je postal profesor na gimnaziji in se je posvetil vzgoji mladine. Posebno pridno je preiskoval našo zgo-



Pošiljamo Vam pozdrav s prošnjo, da ga sporočite vsem strankam, ki zastopajo ista načela in s katerimi želimo biti čim preje združeni v veliko jugoslovansko napredno-demokratsko organizacijo.

## Po sestanku zaupnikov.

V nedeljo 5. t. m. so se zbrali zaupniki JDS. na posvetovanje v Mestni dom v Ljubljani, da se pogovore o vseh zadnjih dogodkih in da se posvetujejo o svojih zastopnikih v pokrajinski svet za slovenske pokrajine ter za državni zbor v Belem gradu. Oni naši zaupniki, ki so se shoda udeležili, so se mogli prepričati, da je delala in da bo v bodoče delala Jugoslovanska demokratska stranka v soglasju z ljudstvom in edino v njegovo korist. Naš zastopnik v ministrstvu SHS dr. Kramer je podal obširno poročilo o važnih političnih vprašanjih naše skupne države, poverjenik dr. Kukovec pa je pojasnil naše domače zadeve, kakor so se razvile za časa naše prve vlade. Nato je sledil pogovor o naših zastopnikih v naš slovenski pokrajinski svet in v Državno veče. K temu moramo pridati nekaj pojasnila. Zastopniki v Državnem veču bodo ostali na svojih mestih samo nekaj mesecev in bodo izvršili samo pripravljalno delo za bodoče čase. Čez nekaj mesecev, ko bo mirovna konferenca že rešila vsa najvažnejša vprašanja in bo naša domovina na severu in na jugu rešena sovražnikov, se bodo vršile volitve v konstituantno, ki bo odločila v vseh glavnih vprašanjih naše države. Konstituenta je namreč tkzv. ustavodajni državni zbor, to je tista, od ljudstva izvoljena zbornica, ki polaga glavne temelje in zakone nove države. Naravno je, da je taka zbornica za vsak narod in vsako državo največje važnosti, ker sprejema zakone, ki ostanejo za cela stoletja podlaga vsega državnega življenja in delovanja. Volitve v konstituantno se bodo vršile torej čez nekaj mesecev in ljudstvo bo takrat izbralo iz sebe svoje najmožnejše može. Do tega časa pa bodo stranke same iz sebe imele nekega mož, ki naj vodi pripravljalno delo, oziroma rešujejo tekoča vprašanja. Zato je pravilno, da se pošljejo kot zastopniki v Državno veče najspodobnejši može, ki imajo že skušnje iz političnega življenja in morejo dobro predstavljati naš del jugoslovanskega naroda na skupnem zboru v Belem gradu.

dovino in je napisal knjigo o nji. Leta 1806, je izdal zbirko svojih pesmi pod naslovom »Pesmi za pokušino«, ki pomenjajo nam začetek novoslovenskega pesništva. Časi so bili burni. »Trka nam Francoz na vrata« — pravi Vodnik. Napoleon je pripravljaval novo vojno, ker je Avstrija skušala nastopiti proti francoskemu cesarstvu. Dunajski dvor je hotel spraviti vse svoje narode pod orožje proti Francozom, zato so začeli zbirati brambovce in za slučaj skrajne potrebe so hoteli zbrati »črno vojsko«. Da bi ljudi navdušili, so jim obetali svobodo in so jih strašili s sovražnikom. Tudi Vodnik je prevedel nekaj takih »Pesmi za brambovce« iz teh pa so lepe samo tiste, ki v njih govori ljubezen do naše domovine.

Kar smo mi brambovci,  
nismo več cagovci,  
volje smo židane,  
dobro nam je.

Kaj neki maramo  
samo to baramo,  
kje so sovražniki,  
jih čmo pobit.

Drava čigava je,  
Soča čigava je,  
jih bomo var'vali,  
Kdo jih če pit?

Domove varite,  
prav gospodarite  
ženice matere,  
stari može.

Neveste, ljubice  
trčmo na kupice,  
ko nazaj pridemo,  
poroka bo.

Tam je treba, da se predstavimo Slovenci našim bratom s svojimi najboljšimi silami in da pokažemo svojo resno voljo, da hočemo naši skupni državi posvetiti svoje najboljše moči, ker v tej državi vidimo srečno bodočnost našega naroda.

Namesto prejšnjih deželni zborov bomo imeli Slovenci svoj pokrajinski svet za vse naše dežele, ki naj nadzira delovanje vlade in naj rešuje naša domača vprašanja. Može so se strinjali s predlogom predsedstva, naj se pri volitvi v ta naš domači pokrajinski svet volijo zastopniki posameznih pokrajin in strokovnjaki. Zastopniki pokrajin naj potem skrbijo, da se vpoštevajo želje našega ljudstva iz vseh strani naše domovine, strokovnjaki pa naj posveto vso pozornost raznim vprašanjem, ki jih moramo čim prej rešiti. Upamo, da bodo vsi naši čitatelji prepričani, da je zaupniki pri tem vodila najboljša volja, ugodi vsim težkim zahtevam sedanje dobe. Sedanje zastopstvo bo le začasno, dokler se razmere ne uredijo, pri volitvah si bo potem narod izbral zastopnike, ki se bodo izkazali kot najbolj zmožni.

Jugoslovanska demokratska stranka raste od dne do dne. Lepo število zaupnikov nam je najboljši dokaz, kako je vzrastla naša organizacija. Marsikdo je bil vsled razmer zadržan, veselilo pa nas je poročilo, da imamo že skoraj povsod krajevne organizacije. Priporočamo našim možem, da se organizirajo povsod in da pridobijo organizaciji kar največ članov. Čim silnejša bo stranka, tem večji bodo uspehi. Nastajajo resni časi za naš rod, treba je, da vsak čita in premišlja o vsem, kar se dogaja okoli nas. Zato priporočamo možem, da se zbirajo in pogovarjajo o naših domačih razmerah, da se združijo v organizacijo in pridno poročajo o željah svojega kraja na osrednji odbor.

Imamo pred seboj mnogo gospodarskega in socialnega dela, teži nas še to in ono, kar nam je zapustila vojna. Vse to je mogoče magati samo, če bodo može trdno stali okoli svoje organizacije. Vsak kraj ima svoje posebne zahteve in potrebe. Vse to se more vpoštevati samo tedaj, če so v kraju organizirani domači može v krajevni organizaciji in če so v stalni zvezi s središčem stranke. Shod zaupnikov 4. t. m. je pokazal, da šteje mo v naše vrste najuglednejše kmečke može naše dežele, pridružite se jim vsi, ki vam je na srcu lastna sreča in narodna bodočnost!

Tako je pel Vodnik naši kmečki vojski. Ali bi ne zapel nam sedaj zopet tako, ko sta v nevarnosti Drava in Soča? Ali ni že takrat pred sto leti videl naše domovine od dveh strani v nevarnosti?

Toda mogočni Napoleon je premagal Avstrijo in je iz naših dežel ustvaril kraljestvo »Ilirijo« (l. 1809). Valentin Vodnik je postal ravnatelj gimnazije in nadzornik naših šol. Spoznal je, kako velike važnosti je za narod državna skupnost in kaj pomeni za Slovence ta nova doba. Zato je v svoji navdušenosti zapel svojo najlepšo himno: (l. 1911.)

»Ilirija oživiljena«

Napoleon reče:

Ilirija vstan!

Vstaja, izdiha:

Kdo kliče na dan?«

Ilirija se je vzbudila in gleda svoj rod:

Kaj bodem ti dala,  
pogledam okrog,  
razločit ne morem  
skor svojih otrok.

Slovenski rod je živel v temi in pozabljenosti. Šele zdaj ga je prebudil Napoleon. Zato vstaja nov narod:

en zarod poganja,  
preroben ves nov.

In naša domovina Ilirija živi med dvema svetovoma:

Ilirija prstan  
Evropini bo.

Ona bo zvezala vzhod in zapad. Tako je pel Vodnik v onih časih. Toda l. 1813. je prišlo do velike bitke pri Lipskem in Francozi so odšli na našo veliko škodo iz naših dežel. Za-

## Odhod prve naše prostovoljske legije.

V torek 7. t. m. zvečer odpeljala se je prva prostovoljska četa na Koroško. Pred odhodom iz belgijske vojašnice so legionarji prisegli, zapeli »Lepo našo domovino« in odkorakali na kolodvor. Junaško in s ponosom je stopala mlada četa po ulicah za praporom, ki je nosil na sebi naše narodne grbe in velik napis SHS. Bili so zavedni mladeniči iz vseh vrst našega naroda, zlasti pa se je dijaštvo odzvalo v lepem številu in odšlo branit Koroško pred tujcem.

Na kolodvor jih je prišel pozdravit srbski general Smiljenič, ki jih je nagovoril sledeče: »Ko je leta 1914. napočila krvava svetovna vojna, ki nam je hotela vzeti svobodo in nas za večne čase pahiti v sužnjost, tedaj so se dvignili vsi Jugoslovani, kakor en mož, da si izvojujemo zmago in da osvobodimo brate, ki so ječali v suženjstvu. Težak in krvav je bil ta boj. Pa boj še ni končan, ker niso še osvobojeni vsi naši bratje. Tam na Koroškem so še sužnji, ki Vas kličejo na pomoč. Junaki, vi lepi sokoli in orli naši, dvignite se, da jih zaščitite in rešite suženjstva. Živeli, moji junaki.«

Neki vojak je dejal: »Že petkrat sem šel za druge — zakaj bi ne šel enkrat za nas.« Slovo je bilo prisrčno in iskreno od teh naših mladih junakov, ki so si naredili ime gosposvetska četa. Kdor je videl to mlado četo, ko je šla z navdušenjem v boj za naše cilje, ga je bilo sram, ko je pomislil na vse one, ki nimajo smisla za našo sveto narodno stvar.

**All ste že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919? Storitite to takoj! Naročnina znaša letno 12 K, polletno 6 K, in za 1 mesec 1 K.**

vladali so nad nami zopet Habsburgovci s svojimi policaji. Zdaj je prišla prilika za maščevanje: Začeli so preganjati vse, ki so zvesto služili svojemu narodu. Med prvimi je bil Vodnik, ki je bil največji mož tedanje dobe. Določili so mu skromno pokojnino 200 gld. in so mislili na to, kako bi ga spravili iz dežele. Ostal je sicer v Ljubljani, toda pod stalnim policijskim nadzorstvom. Tako je preživel zadnja leta svojega življenja do leta 1819. ko je dne 8. januarja nenadna smrt napravila konec njegovemu trpljenju. Pokopan je pri Sv. Krištofu v Ljubljani.

Sto let je minilo, kar krije domača gruda tega našega velikega moža. Sto let je minilo od one dobe, ko nam je za kratek čas zasijala nada na boljšo bodočnost. Danes imamo svojo Ilirijo — ime ji je Jugoslavija. Ali ni naša dolžnost, da počastimo spomin tega našega pesnika tako, da ga bo spoznal slehern naš človek.

V »Zvezni tiskarni« v Ljubljani je izšla knjiga njegovih pesmi in spisov. Dobi se za 1 krono. Ali ni naša dolžnost, da ima vsaka slovenska hiša to knjižico, da iz nje citajo stari in mladi, da bomo vsi vedeli, kako in kaj je pisal V. Vodnik o nas in da bomo s spoštovanjem hodili mimo njegovega spomenika, da bo resničen napis, ki ga tam bemo, kakor je pel sam o sebi:

Ne hčere ne sina  
po meni ne bo,  
dovolj je spomina,  
me pesmi pojo.

Učimo se spoznavati svoje velike može po njih delih in pojdimmo za njimi. S tem bomo pokazali, da smo velik narod.



## Boj za Koroško.

Rakrana naša je Koroška, znak naše slabosti, merilo naše nezavednosti in nezmožnosti naše vlade. Koroški Nemci jemljejo slovenske kraje, prelivajo kri našega ljudstva, mi pa smo nezmožni preprečiti to in obdržati, kar bi bilo lahko, če bi bili pokazali pred dvema mesecema primerno razumevanje položaja.

Na pohod naših čet v Labudski dolini, ki so zavzele trg Št. Pavel, so Nemci kaj hitro odgovorili. Začeli so agitirati z geslom: Koroška Korošcem in hitro so zbrali več tisoč bivših vojakov in drugih čet čet in se pripravili na odpor. Nezadovoljstvo med prebivalstvom je vzbudilo tudi ne ravno brezhibno obnašanje naših oddelkov, ki so bili poslani na Koroško.

V mestih Volšperg, Celovec in Beljak so zbrali Nemci svoje oddelke, da začnejo s treh strani prodirati v naše ozemlje. Še pred Novim letom so najprej sunili iz Volšperka proti St. Pavlu. Zavzeli so ga in južno ležeči trg Labud ob južni železnici in ogrožali Spodnji Dravograd. Na pomoč došli naši oddelki so vrgli 2. t. m. Nemce nazaj, zavzeli zopet železniško postajo pri Labodu in zapodili Nemce proti St. Pavlu nazaj.

Dne 4. t. m. pa so začeli tako iz Celovca, kakor tudi iz Beljaka prodirati. V smeri iz Celovca so naše čete prvi napad nasproti Medborovnicam odbile. Niso pa mogle vzdržati napada na Podklošter. Podklošterska maloštevilna posadka se je bila do zadnjega moza. Šestkratna sovražna premoč je našo hrabro posadko ranila ali zajela, kar pa je ostalo, se je umaknilo v smeri na Podrožico. Nemci so sledili in zavzeli tudi ta kraj. Naša mala posadka se je umaknila na višine južno od kolodvora, se je tam zakopala in je več dni pod vodstvom stotnika Martinčiča brez vsake pomoči hrabro odbijala premočne sovražne napade. S svojim junaštvom obdržala je železniški predor med Podrožico in Jesenicami v naših rokah. Šele v noči od torka na sredo so dobili pomoč. Prišel je prvi oddelek prostovoljske legije, ki je takoj posegel v boj in Nemce zadržal.

S še večjo močjo pa so napadli Nemci v smeri iz Celovca na Borovlje. V torek 7. t. m. popoldne so po hudem topniškem ognju pridriževal čez dravski most pri Strugi, severno od Borovelj in napadli naše postojanke na južnem dravskem bregu. Protinapad naše hrabre majhne čete jih je vrgel začasno nazaj čez most. Pri zopetnem, s premočnimi silami podvzetim napadom pa so zopet napredovali do Goric in Podgore. V tem boju je bil ranjen in vjet poveljnik naših čet na Koroškem major Lavrič, njegov pobočnik Sernik pa je padel. Vsled ogromne premoči so se morale umakniti naše čete na Borovlje. V sredo dopoldne pa so Nemci napadli tudi Borovlje in je zavzeli. Srbska pomoč je v zadnjem trenutku prišla na pomoč in stopila v boj in uničila polovico Nemcev, toda ni mogla preprečiti, da ne bi nemška premoč prisilila naših, da so se umaknili na Železno kapljo. Rešilo se je 90 mož posadke.

V Podkloštru, kakor tudi v Borovljah, so povsod stopili na nemški strani v boj tudi civilisti, ki so streljali na naše in na srbske čete.

Kakor se poroča, je sicer položaj okoli Velikovca in na Spodnjem Štajerskem neizpremenjen, toda če se Nemcem posreči prodiranje naprej, potem je izgubljena cela Koroška in s tem tudi ogrožena Spodnje Štajerska in Kranjska.

Zadnji čas je, da se zganemo in da izrežemo z močno roko to našo rakrano Koroško iz nemških krempljev, da poženemo koroške Nemce tja, kamor spadajo. Zato pa pozivljamo Narodno vladu, da z močno roko poseže takoj vmes in da odpravi sramoto, ki jo doživljamo pred celim svetom.

Naše izvežbane mladeniče in može pa pozivljamo, da nemudoma vstopijo v koroško legijo in pomagajo zatreti sramoto, ki bi nas sicer zadela pred celim svetom, če bi nas še v nadalje strahovali koroški Nemci.

**Ali ste že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919? Storite to takoj! Naročnina znaša letno 12 K, polletno 6 K in za 1 mesec 1 K.**

**Slovenski mladeniči, Jugoslavija vas kliče. Mladeniči letnikov 1895., 1896., 1897., 1898. in 1899. so vpoklicani za 8., 11. in 18. januarja pod orožje. Domovina, svobodna Jugoslavija vas prosi pomoči. Nemec, Madžar in Italijan nas hočejo oropati ravnokar dobljene svobode. Iztrgati nam hočejo najlepše kose jugoslovanske zemlje. Nemška grabežljivost sega po celi Koroški, trpljenje našega ljudstva na Koroškem je nepopisno. Da bomo mogli zavarovati naše obmejne kraje pred vpadom divjaških nemških in madžarskih tolp, vas prosimo, slovenski mladeniči, vstopite rade volje v jugoslovansko armado. Nad štiri leta ste služili tujcem, za tujce ste prelivali kri, za tujce so mnogi žrtvovali svoje življenje in svoje zdravje. Pojdite torej vsaj za nekaj mesecev na pomoč svoji toli zaželeni jugoslovanski domovini. Premalo je, če se trkate na prsi in kličete: »Živela Jugoslavija!«, če pri polnih čašah napijate domovini. Pokažite dejansko svoje pravo jugoslovansko rodoljubje! — Slovenski mladeniči, vsi na plan!**

## Proti Italijanom.

Vedno hujši je odpor proti Italijanom. Vsa Jugoslavija se dviga proti italijanskemu grabljenju po naši zemlji. Velikega pomena je velikanski shod, ki se je vršil v Zagrebu proti italijanskemu imperijalizmu. 50.000 ljudi je dvignilo svoje roke proti italijanskemu početju in svečano izreklo, da ako se ne uresničijo naše povsem opravičene zahteve, bo odločil meč. Z vseh strani zasedenega ozemlja prihajajo dan na dan enako se glaseča poročila, da Italijani postopajo kruto s Slovenci in Hrvati ter jih gonijo v ječe, kjer neizmerno trpe. V Trstu so ječe polne naših ljudi z Goriškega in Istre, Dalmatince pa prevažajo v Italijo. Te dni se je mudil predsednik Wilson v Italiji. Švicarski listi pravijo, da pride Italija v oster konflikt z Wilsonom, in z modernimi državami, ako bo vstrajala pri londonskem dogovoru. — V Splitu je bila velika angleška križarka »Lowestoff«. Člani dalmatinske Narodne vlade so mu izročili protest proti italijanski okupaciji. — Kako so Italijani kruti, sledi iz tega, da so na Rakeku odrekli neki bolni ženi zdravniško pomoč. Mož jo je ponoči skrivaj spravil čez demarkacijsko črto v našo bolnico. — Iz Idrije poročajo, da pečejo kruh za Idrijo pri Sv. Luciji, zato prihaja pogostoma pokvarjen. Za praznike je bilo nekaj riža, špeha, pomaranč in makaronov. Na višji realki se ima pričeti pouk te dni. — V Dalmaciji prodirajo italijanski oddelki, vedno dalje preko Knina; posebno zasedajo vasi ob železnicah. — Z Notranjskega poročajo: Laški vojaki, ki odhajajo na dopust, se ne vračajo več k svojim četam; da, nekateri dezertirajo celo preko demarkacijske črte. Pred dnevi so bili odpuščeni vsi vojaki letnikov 1885—1886. Med vojaštvom se razširja vest, da kmalu zapuste naše kraje. Častniki se pritožujejo, ko vidijo, da jih ljudje ne marajo. Pritisk je nekoliko prenehal. Pač pa še vedno zbirajo podatke o naših ljudeh, kakšnega mišljenja so. Ljudje so odločeni, da za nobeno ceno ne bodo ostali pod Lahom. »Rajši zažgemo hišo!« »Proč od tu, če bi Lah imel ostati tukaj!« Take in še hujše izjave je slišati med ljudmi. Le mirnejšim elementom — ne laškemu orožju — se je zahvaliti, da še ni bilo nemirov.

»Agramer Tagblatt« je objavil zanimive podrobnosti o polomu na fronti ob Piavi. Piše med drugim: Ko so prišle čete aliirancev do Ranna, Susegane, Ponte di Piave in do Montine, je sklenilo avstro-ogrsko vojno vodstvo 24. oktobra, da vrže proti njim 36. hrvatsko, 21. češko in 44. slovensko, eno nemško divizijo in 12. hrvatski ulanski

polk; toda hrvatska polka 16. in 116., češki deželnoobrambni polk št. 30. in slovenski deželnoobrambni polk št. 2. so izjavili, da se ne bodo vojskovali proti Angležem in Francozom, in so se, mesto da bi napredovali, umaknili. Ravno to so izjavili hrvatski pešpolk šte. 78. in še trije češki polki in nato zapustili fronto. Hrvatska polka št. 96. in 135. sta istočasno sporazumno s češkimi oddelki odprla Italijanom fronto na južnem krilu pri S. Stinu di Livenzi, slovanske pohodne formacije pri Vidmu so se pa uprle. Posledica je bila, da so se morale nato nemške avstrijske in ogrske čete umakniti. Ravno tako se je zgodilo na Tirolskem, kjer so 2. bosenski polk in hrvatska domobranska polka št. 25. in 26. izjavili, predno se je pričel boj, da se nočejo vojskovati proti Francozom in so odkorakali proti Toblachu. — Tako so »zmagali« Italijani! V zahvalo za to, ker so Jugoslovani in Čehi tako lepo pomagali vreči Avstro-Ogrsko ob tla, pa naj bi izgubila Jugoslavija svoje najlepše dele ob Adriji, Nikdar! Vsa naša zemlja mora ostati naša. Ne odstopimo je niti pedi!

## Žigosanje (štempljanje) bankovcev.

Te dni se razglasi v »Uradnem Listu« naredba poverjeništvu za notranje zadeve in za finance od 3. t. m., ki po naročilu kr. ministrstva v Belgradu odreja žigosanje (štempljanje) bankovcev avstro-ogrske banke. To je prvi korak, da pridemo polagoma do polnovrednega denarja. Brezprimerne in anarhične draginje, pod katero ječimo, ni zakrivilo samo pomanjkanje blaga, tudi dobičkarji in špekulantje vseh vrst in slojev nimajo vsega na vesti, dober del gre na rovaš dejstva, da sta slaba politika in slabo finančno gospodarstvo Avstrije spravila naše bankovce najprej na svetovnem trgu in potem še v inozemskem prometu skoro ob ves kredit. Če ozdravimo bankovce, izpolnjen je eden predpogojev, da ozdravi naše gospodarstvo v obče. Nihče se ne more lotiti te težavne operacije, dokler ne ve, v kakem obsegu je naš trg okužen s slabimi bankovci. Zato je treba najprej ugotoviti dotično celokupno svoto, ali, kot bi se tudi lahko reklo, inventirati in zabraniti nadaljni dotok. To se pa da najlažje in najzanesljivejši izpeljati na ta način, da se vsak »bolan« bankovec zaznamuje z gotovim znamenjem, t. j. »žigosa«, kot pravijo Srbi in Hrvati, ali po domače, štemplja. Z nežigosanimi bankovci po 20. januarju se ne bo moglo ne plačati niti davkov in drugih dolgov pri državnih in javnih blagajnicah, niti se ne bodo taki bankovci svoječasno zamenjali za dobre domače. Štempljale bodo nalašč za to imenovane komisije, katerih člani bodo župan (njegov namestnik) in še nekaj drugih zanesljivih oseb, ki jih bo imenovalo okrajno glavarstvo. Te komisije bodo poslovale za eno ali več občin skupaj ali za odlomke občin po naročilu okrajnega glavarstva. Udeleženci zvedo pravočasno po občinskem predstojniku, v katerem kraju bo poslovala zanje določena komisija. Vse drugo bo kaj enostavno: izpolniti je treba »prijavo«, ki se jo dobi pri okrajnem glavarstvu ali pri komisiji za par vinarjev in predložiti to prijavo z bankovci vred svojih komisij. Štempljati se mora v strakini navzočnosti, bankovci pa se vrnejo takoj. Kdor pa neče nositi bankovcev h komisiji, naj naloži denar v kak denarni zavod, ki bo za njega oskrbel »žigosanje« istih. Davčni oblasti je izrecno prepovedano stikati po svotah, ki so bile prinesene žigosati. Tudi vsi tisti, ki so zaposleni pri žigosanju, bodo molčali, ker jim je zaukazana stroga močestnost. Če bi se pa le kdo spozabil in kaj izdal, se ga lahko naznani okrajnemu glavarstvu (magistru v Ljubljani), ki ga bo občutno kaznovalo. Z ozirom na to kratko dobo — 20. januar 1919 — svetujemo resno vsem, naj ne odlašajo s štempljanjem bankovcev, da se varujejo na ta način pred škodo, ki bi jim nastala, če bi tega ne storili.



## Politični pregled.

== **Jugoslavija.** Nikola Pasića je odlikoval regent Aleksander z redom Karagorgjeve zvezde I. razreda v briljantih. — Za posebne zasluge je bil odlikovan dr. Gregor Žerjav z redom Sv. Save III. razreda. — V Sarajevu so prijeli in zaprli italijanskega vojvoda, ki je imel nalogo preučiti razmeščenje srbske vojske v Bosni in Hercegovini. — V Podgorici v Črni gori je bil velik shod, kjer so Črnogorci protestirali proti italijanski zasedbi jugoslovanskega ozemlja. — V Cetinju so zaprli bivšega ministra Popovića in več drugih, ker so kovali zaroto proti ujedinjenju Črne gore s Srbijo. — Konferenca srbskih škofov v Karlovcih je sklenila, da se združijo karlovska, beogradska, dalmatinska, makedonska, bosensko-hercegovinska in črnogorska škofija v srbsko patriarhijo s sedežem v Beogradu. — Na Reki snujejo Italijani prostovoljske čete, ki se vežbajo za odpor, da bi Reka pripadla Jugoslaviji. — Zagrebški župan dr. Srkulj je izdal plamteč oklic proti italijanskemu nasilstvu. — V Zagreb pričakujejo regenta Aleksandra ta mesec. Za njegov dvorec bo pripravljena palača grofice Buratti na Katarinskem trgu. — Ameriški Rdeči križ je poslal v Beograd 15 ton živeža in veliko zdravniškega materiala. — Civilnim komisarjem za Medžimurje je imenovan dr. Ivan Novak. — V Zagrebu so razpustili akademsko gardo. — Iz Pariza se je vrnil dr. Ivan Lorković, član jugoslovanske finančne komisije ter odšel v Beograd, da se udeleži posvetovanja glede ureditve naše valute.

== **Čehoslovaška država.** Čehi so zasedli Požun z 200 možmi, katerim je poveljeval italijanski častnik. Tem so sledili nadaljni trije bataljoni. V mestu je mir. — V Prago je prispel bataljon češko-slovaških legij iz Francije, ki se je zlasti hrabro boril pri Peronu in je bil v francoskem vojnem povelju večkrat pohvaljen. Bil je navdušeno sprejet od desetstične množice. — Češko odposlanstvo na mirovno konferenco je odpotovalo 6. t. m. s posebnim vlakom v Pariz. — Z ozirom na skrb Nemcev glede usode in prihodnosti nemškega vseučilišča v Pragi pravijo češki listi, da so skrbi Nemcev neutemeljene in da bodo Čehi varovali vse nemške kulturne naprave bolje, kot so ravnali Nemci s češkimi. — Italijanski kralj je poslal Masaryku, ki mu je k novemu letu čestital, brzojavko, v kateri izraža upanje, da bosta Italija in Čehoslovaška država živeli vsekdar v dobrem prijateljstvu. — Meje med Čehoslovaško in Madžari bo določila mirovna konference. Po dosedanji meji pripadajo Čehoslovaški mesta: Požun, Komarno, Rimavska Sobota, Ostrogon, Košice in Ungvar. Pripade jim tudi otok Čsalokör na Donavi med Požunom in Ostrogonom. — V Pragi manjka premoga. Zmanjšali so promet cestne železnice, ustavili bodo tudi popolnoma oddajo plina.

== **Poljska.** Poljska vlada v Varšavi je odredila mobilizacijo vseh Poljakov. Poljaki so zavzeli mesto Poznanj in hočejo zasedati celo Poznanjsko. Nemci so zbrali več armadnih zborov in se nočejo odreči pravici do poznanjske province. V več mestih, tako v Strelnu in Gnezu je prišlo do hudih puščinskih bojev med poljskimi in nemškimi obrambnimi četami. Poljaki so že zasedli tri četrtine Poznanjske. V onih krajih, ki jih še niso zasedli se bodo Poljaki vzdržali glasovanja v nemško konstituantu. Tudi gornjo Šlezijo nameravajo Poljaki zasedati. — Poljaki so zasedli tudi Vilno. Litevska vlada se je preselila v Kovno. — Za Lvov se vrši med Poljaki in Ukrajinci hudi boji. Poljaki ga bodo morali najbrže prepustiti in se umakniti nazaj da Sana.

== **Nemška Avstrija.** Angleški vojaški odposlanec na Dunaju polkovnik Cunningham je dunajskim častnikom odsvetoval, da bi se Nemška Avstrija pripojila Nemčiji, češ, da bi bil to samomor. Nemški narod je bil preveč krut, nihče ne bo hotel imeti z njim opraviti. Svetoval je zvezo z Bavarsko. — Avstro-ogrsko banka bo poslovala do konca leta 1919. — Vsled pomanjkanja premoga so vsa dunajska zavavišča zaprta. Gledališča so odpovedala vsem službe in je 16.000 oseb na cesti. — Na Dunaju je 88.000 brezposelnih, od katerih jih dobiva 55.000 po 7 K

dnevne podpore. — V nemški Avstriji bodo sprejeli tudi ženske v porotne liste. — Cena hlebcu kruha na Dunaju je 6 K 20 v. — Od 25.000 vojakov na Dunaju so jih odpustili 10 tisoč. Najpreje odpuščajo nezanemljive.

== **Madžarska.** Ogrska vlada se pogaja s francoskim generalom Bertheletom, da bi bile romunske zasedne čete postavljene pod poveljstvo francoskih častnikov. — V Budimpešti se vršijo pogajanja med ogrsko vlado in posebno jugoslovansko komisijo o vprašanju valute in o notni banki. Jugoslovanska komisija odpotuje nato na Dunaj in Prago. — Ogrska vlada bo razpisala volitve v državni zbor na podlagi dosedanjih okoliščin, vendar bodo volitve po načelu sorazmernega zastopstva. — Vsled pomanjkanja premoga stoji ves železniški obrat med Budimpešto in južno Ogrsko. — Madžarska mora izročiti Srbiji 15.000 konj, 8 donavskih monitorjev, 10 ladij za potnike in 100 vlačilcev.

== **Nemčija.** Nemške čete so zapustile mesto Rigo, ker so se bližale močne boljševiške čete. — V ruhrskih premogovnikih stavkajo rudarji, ker nemška vlada ni podprala teh rudnikov, kakor so to delavci zahtevali. V gornješlezjskih rudnikih pa je bila tudi stavka, ki pa je končana. — Ententa je s 1. januarjem t. l. popolnoma zaprla promet med kraji na desnem in levem bregu reke Ren. Nemški listi vidijo v tem nakano entente med prebivalstvom Porenja, ki je nemško, vzbuditi zavest, da so v prihodnosti njegove koristi na zapadu t. j. v Franciji in Belgiji in da mu najbolje kaže, če obrne Nemčiji hrbet. — V Ukrajini se nahaja še 250.000 nemških čet, ki jim je odrezana pot po kopnem domov, ker so železnice v rokah boljševiških tolpe. Sedaj se pogaja nemška vlada z entento, kako bi se dale te čete odpraviti domov po morju. — V Berlin je prispel načelnik ruske boljševiške propagande Radek s tovariši. Nemška vlada je pri sovjetski vladi v Moskvi protestirala, da bi prihajali v Nemčijo boljševiki in tam širili prevratne misli in ideje. — Vlada je izdala naredbu, s katero hoče preprečiti naraščanje mezdnih zahtevkov preko znosne mere, češ, da bi previsoke mezde uničile mnogoktere vrste podjetij. — Proti sedanjim nemški vladi, na katere čelu stoji socialni demokrat Ebert, se pripravlja upor od strani delavcev. Vršijo se hudi počestni boji s strojinicami in ročnimi granatami. Delavci so vdrlji v vojašnice. Vladne čete so popolnoma odpovedale.

== **Francija.** Od dneva podpisa pogodbe za premirje se je vrnilo 277.000 francoskih ujetnikov v domovino. — Za predsednika mirovne konference bo najbrže izvoljen francoski ministrski predsednik Clemenceau.

== **Turčija.** Carigrad bodo zasedle entente čete in sicer francoske, angleške in italijanske. — V Armeniji so Turki uprizorili zopet velika grozodejstva in pokolje nad Armenci. Turška vlada je sklenila krivce poklicati na odgovor. Pravi pa, da je večina krivcev pobegnila. Glavni med njimi maršal Liman von Sandersa paša, je odpotoval v Berlin.

== **Romunska.** Romuni so izdali proglas o ustanovitvi Velike Romunije, ki naj obsega tudi celo Besarabijo, Bukovino in Sedmograško. — Bivši ministrski predsednik je osnoval novo stranko, ki ima v programu tajno in splošno volilno pravico, razdelitev veleposestev in občinsko samoupravo.

== **Španska.** Španska vlada je sklenila dati ententi na razpolago vse trgovske ladje bivše avstro-ogrsko, ki so bile pridržane v španskih pristaniščih. Prostornina teh ladij znaša 550.000 ton. — Nemškemu poslaniku v Madridu princu Ratiboru je vlada izročila potne liste. S tem so zveze med obema državama pretrgane.

== **Ukrajina.** Ustavotvorna skupščina bo sklicana tekoma januarja. — Kot v deželi navađen jezik je vlada proglasila ruski, ukrajinski, poljski in hebrejski. — Uvede se državni monopol za žito, sladkor in tobak.

== **Rusija.** Ruske protiboljševiške čete so v Sibiriji potolkle boljševiško armado. Uplenile so 60 lokomotiv in 400 vagonov. Ena boljševiška divizija je popolnoma potolčena, Boljševiki so izgubili 2000 ujetnikov.

== **Bolgarska.** V Bolgariji vlada splošno razpoloženje, da bi se Bolgarska imela pri-

družiti Jugoslovanom pri ustanovitvi balkanske zveze.

== **Grška.** Grki so izkrcali v Smirni v Mali Aziji četo grških mornarjev in mesto zasedli.

## Politične vesti.

== **Nova vlada v Ljubljani.** Ko je odstopila sedanja Narodna vlada v Ljubljani, imenovale so vse tri v vladi zastopane stranke po tri zastopnike, ki naj se pogajajo med seboj za sestavo nove vlade. Kakor se čuje, se pogajanja med strankami bližajo svojemu koncu. Sestavila se bo vlada iz vseh treh strank. Število poverjenikov se zmanjša od 13 na sedem. Vsaka stranka bi imela po dva poverjenika, SLS razventega predsedstvo. Za podlago delovanja sprejmejo stranke poseben program, po katerem bo omogočeno skupno delovanje za narodne cilje, zlasti za obrambo in pridobitev naših mej na severu in na jugozapadu, kakor tudi za okrepitev in očiščenje našega naroda na znotraj. SLS dobi poverjenišvo za notranje-zadeve in za uk in bogočastje ter kmetijstvo, ki se bo dodelilo notranjemu ali predsedstvu. JDS dobi pravosodje, kateremu se dodele pokrajinske finance ter narodno gospodarstvo. JSDS prevzame socialno skrb in javna dela. Predsednik nove vlade utegne postati prelat Kalan, podpredsednik pa dr. Gregor Žerjav. Drugi poverjenik JDS pa dr. Vladimir Ravnihar.

== **Iz seje načelstva JDS.** V seji načelstva JDS dne 2. januarja 1919 so bili med drugim sprejeti tudi naslednji predlogi: I. Načelstvo JDS pozivlja vsa narodna društva, da opuščajajo v današnjih težkih časih vse zabave in da tudi sicer vplivajo na javnost k resnosti in vzdržnosti. II. Poverjeniki JDS v Narodni vladi naj izposluje, da se prisili tujerodce, ki niso zaposleni na našem ozemlju, niti nimajo posebnega uvaževanja vrednega razloga za bivanje v naši državi, ali ki niso hoteli službeno zaobljubiti, k takojšnji zapustitvi bivališča v naši državi. Nikakor ne gre, da bi vsled takih tujerodcev primanjkovalo domačinom in lastnim beguncem potrebnih stanovanj. III. Narodna vlada se pozivlja, da izda naredbu, glasom katere se imajo postaviti pred naše sodišče vse osebe civilnega in vojaškega stanu, ki so med vojno na kakršenkoli način škodovala našim narodnim koristim.

== **Pred sodišče ž njimi!** Naša javnost je z velikim zadoščenjem pozdravila predlog načelstva JDS, s katerim se Narodna vlada pozivlja, da izda naredbu, glasom katere se imajo postaviti pred sodišče vse osebe civilnega in vojaškega stanu, ki so med vojno na kakršenkoli način škodovala našim narodnim koristim. Ko se izda ta naredba, zahtevamo, da se bo izvajala brezobzirno in dosledno, ne glede na socialno stališče in poznejšo hlimbo. Izogniti se ne sme ne voditeljev, ne priviligirancev, ne naslovov, ne zlatih ovratnikov, a tudi ne tistih, ki se vsled novih razmer hlinijo. Predvsem pridejo na vrsto vsi tisti štajerski nemškutarji, ki so šli z Orniom naš narod blatit pred Karla na Dunaj. Eden teh, neki Stoinschegg v Rogški Slatini pa je celo še danes vedno župan. — V frančiškanskem samostanu na Viču še tudi vedno spletkari tisti pater Arhangeli, ki je ovadil visokošolca Gašparja Pekleta vojaški oblasti, češ, da ni zanesljiv avstrijski patrijot. Takih angeljcev imamo kot smeti med vsemi stanovi.

== **Nemškutarija v Kozjem na Slov. Štajerskem** se še vedno ošabno šopiri, kakor da živimo še v dobi Hohenburgerja in Claryja. Trg je res ločen od prometnega sveta, vendar ima v svoji sredi odličnega politika in narodnega voditelja, da bi smeli o njem pričakovati, da točno informira našo pokrajinsko vlado. V trgu je še dosti temnih nemčurskih elementov, ki begajo ljudstvo in hujskajo proti Srbiji in vladar. rodbini. Med takimi je orožniški stražmojster Adrinek, ki nosi na čepici še vedno znak starega tlačanstva. Istotako sta še vedno v službah davčni kontrolor Zisell in sodni oficijal Kolar, čeravno nista prisegla Jugoslaviji. Podobnega duha in obnašanja je tudi dacar Draškovič. Umevno je, da domače vodstvo ne zna odločno nastopiti,



saj ima prvak B. sina in hčer vzgojena v nemškem duhu, Metla mora priti iz Ljubljane, saj je načelstvo JDS predlagalo nedavno v svoji seji, naj njeni poverjeniki v Narodni vladi izposlušajo, da se prisili vse tiste, ki niso hoteli službeno zaobljubiti, k takojšnji zapustitvi bivališča v naši državi.

== **Atentat na dr. Kramaža.** Na ministrskega predsednika dr. Kramaža je bil izvršen napad. Ko je dr. Kramaž ob 2. popoldne zapustil svoj sprejemni salon v ministrskem predsedništvu na Hradčanih, da gre obedovat, se je ustavil, da pozdravi in izpregovori par prijaznih besed s češkim slikarjem Karlom Langerjem, je nenadoma od zadaj oddal nanj mlad človek strel iz revolverja. Krogla pa je zgrešila svoj cilj. Dr. Kramaž se je obrnil proti napadalcu, ki je v istem trenutku oddal nanj drugi strel. Krogla je zadela dr. Kramaža v desne prsi, obtičala pa je v beležnici, — ki jo je nosil v prsnem žepu. Napadalec so takoj prijeli. Opazili so ga že pred par dnevi, ko se je potikal okoli gradu in iskal prilike za avdijenco. Piše se Alojziji Staštny, rojen je 8. julija 1901 na Kraljevih Vinogradih v Pragi, je pristaš socijalno - demokratske stranke in pisar v skladišču državne železnice v Pragi. Aretiranec je izjavil, da so pred par dnevi v nekem udruženju, o katerem je odklonil podrobnejše pojasnilo, — sklenili napad na ministrskega predsednika, on sam pa se je javil, da ga izvrši. O povodu za napad in o podrobnih okoliščinah aretirane ne hotel dati nobenega pojasnila.

== **Na poti na mirovno konferenco.** Nikola Pašić in dr. Rybař sta s spremstvom odpotovala iz Dubrovnika v Pariz na mirovno konferenco. Francoski listi poročajo, da sta že dospela v Pariz.

== **Zadnja seja srbske skupščine.** 3. t. m. vršila se je zadnja seja srbske skupščine, kajti v prihodnje jo bo nadomestilo državno veče SHS, ki se ima sestati 1. marca t. l.

== **Pariški listi javljajo,** da je nova jugoslovanska vlada v Belgradu že poslala ententnim vladam, kakor tudi vladam nevtralnih držav, naznanilo, da se je kraljevina Srbija preustrojila v združeno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

**V Mekinah je samostanski internat, kjer se še danes moli za avstrijskega cesarja.** V tem zavodu imajo svoje hčere tudi zavedni Jugoslovani. Treba bo nekoliko pogledati, kaj se godi za samostanskimi zidovi.

**Reški Italijani za pripojitev Reke k Italiji.** V Rimu se je mudilo odposlanstvo reških Italijanov, da naprosijo Wilsona, da se Reka pripoji Italiji. Če je Wilson sprejel odposlanstvo, še ni znano.

## Dopisi.

**Z Dolenjskega** nam prihajajo sledeče želje kmetijskega stanu: Pri nas je sedaj veliko število dobro rejene (pitane) živine, tako goveje živine kakor prašičev. Dostikrat nastane že potreba, da se iznebimo onih glav, ki so odveč, pa kaj, ker ne vemo, kam z njimi. Deželna vnovčevalnica sicer pošilja svojega zaupnika k nam, ki ima nalogo, pobrati in nakupiti živino. Toda, kaj doživimo? Ker je živine dosti, kmetje kar ponujajo zaupniku živino. Ta pa pravi, da je toliko ne rabi in tako prevzame živino le od onega, ki mu na skrivnem stisne najmanj po 20 kron, dostikrat pa tudi do 50 kron v roko, ostali pa odženejo svoje živalice zopet domov. Posledica je ta, da mi škodo naprej trpimo, a v mestih nimajo zadosti mesa, kar ga pa dobe, ga drago plačajo. Zato pravimo: Odstraniti je treba različne centrale in dajte nam prosto kupčijo. Gotovo je, ker je dosti blaga, da se cene ne bodo zvišale, ker bo vsak skušal oddati svojo živino za količnik primerno ceno. Tako bo pomagano ljudstvu po mestih, ki bo imelo dosti mesa in gotovo lahko cenejšega kot ga ima sedaj, pomagano bo pa tudi nam, da oddamo to, kar nam je odveč. Zlasti pa nam nikarte pošiljati takih zaupnikov, kajti tudi pri največji potrebi mesa za mesto ne bomo oddajali svoje živine na tak način, da bi si morali zaupnika podkupiti, raje si pomagamo drugače.

Tudi bi priporočali slavni Narodni vladi, da ona zlasti litijskemu okrajnemu glavarstvu naroča, naj o zadevi oddaje žita v nekaterih občinah mileje postopa. Tako je pri nas vobče znano, da je ravno to glavarstvo

marsikateri naši občini toliko oddajo predpisalo, da našim ljudem niti trohice živeža ne ostane, če oddamo to, kar se od nas zahteva. Treba je, da se gospodje okoli zelenih miz najprej pouče o našem položaju in nam šele potem predpisujejo, ker sicer nastane dostikrat nezadovoljnost tam, kjer je ni treba.

**Iz Idrijske doline.** Že par mesecev je poteklo, ko Jugoslovani v okupiranem ozemlju ne dobimo nobenih naših časopisov. Ločeni smo popolnoma od sveta. Italijani nad nami samovoljno in brezobzirno gospodarijo, kakšne krivice in nasilje moramo prenašati! Po hribih imajo mejo vso zastraženo in z žico ograjeno; nastanjeni so po kmečkih hišah po 20 v eni hiši. Zasedene imajo kraje Žirovske občine in Oslice. Ob meji kopljejo zakope za kanone. Kako hudo je za domačine; sekajo njih drva in kurijo, domači se pa nimajo kje pogreti, ker večje sobe v hiši imajo Lahí. Po hišah so dosti pokradli, ko so patrolirali. Hudo je za bivše vojake od 20. do 40. leta. Lovijo jih povsod še celo v cerker pridejo iskat. Odvedejo vse proti Krmini, peš brez hrane. Dosti moških je šlo čez mejo v Jugoslavijo.

**Iz Kandije** smo prejeli: Glede na dopis iz Kandije v zadnji »Domovini« bi bilo najbolje, ako bi se ta občina, ki se imenuje največja na Kranjskem in obsega štiri župnije (fare) namreč Valtovas, Šmihel, Podgrad in Stopiče, tako razdelila, da bi vsaka župnija imela svojega župana, da bi bila potem 4 županstva, namreč Šmihel, Stopiče, Podgrad in Valtavas. Koliko manj potov in stroškov bi bilo, zlasti za Podgorce, kjer je Trdina svoje bajke zbiral. Treba je povsod požarne branbe itd. Kandija naj se združi z Novim mestom, ker ima iste potrebe in dolžnosti. Ako se je stara Avstrija mogla razdeliti, mislim, da bi tudi to veliko in preobsežno občino lahko razdelili.

**Drobne novice iz Kočevskega.** V samem mestu Kočevju živi krog 1200 Slovencev; navzlic temu niso imeli doslej službe božje v slovenskem jeziku. Tozadevnemu škofijskemu ordinarijatu se dekan Erker — zagrizen Kočevjar — ne pokori, ampak brije norce iz škofa in slovenskih župljanov. Radovedni smo le, kako dolgo bo to še trpelo — potrpežljivost izborna organiziranih kočevskih Slovencev je izčrpana! — Kočevska mlada inteligenca trumoma odhaja na Koroško in Nemško Štajersko, da se z orožjem v roki bori proti Jugoslaviji. Poskrbljeno je, da zadene vsakogar izmed teh za veleizdajalce določena kazen, čim pade kdo v naše roke. — Znani žalostni vsenemško - boljševiški junak tiskar Pavliček v Kočevju prodaja hišo in tiskarno ter odide v Gradec. Mož ima dober nos ter hoče priti na varno še pred splošnim Kočevju pretečim polomom. Tudi Ljubljancem slaboznani tukajšnji protestant Hauff, ki je žrtve krvave avstrijske justice prostovoljno in žarečega obraza spremljal na morišče — ljubljansko strelišče — ter jim tudi pomagal lastnoročno na drugi svet, ako so se premalo zadeti valjali po tleh v lastni krvi, tudi ta Hauff baže hoče zapustiti Kočevsko in Jugoslavijo ter prodaja svojo hišo. Morda se ž njim napoti tudi postajenačelnik Hail, da bo dvojica tako tudi po vojni zvesto povezana kot je bila med vojno proti bratom Srbom in pri mladostrelcih. — Aprovizačni odbor občine Kočevske Reke je sklenil, da ne sprejme moke, ki jo je poslal Žitni zavod SHS, češ da Jugoslavije ne prizna in zato od nje tudi nič ne mara. Obenem so baže sklenili, da ubijejo komisijonarja, ako pride rekvirirat. Pričakovati je, da bo novi energični slovenski glavar že napravil red. — Odpuščeno kočevsko uradništvo pohajkuje po mestu, dasi je plačano do konca tega meseca. Slovenci pa sami garajo za plačane pohajkovače. Želeli bi nekoliko več smotrenosti od naše vlade! Odstavljeni gimnazijski profesorji bi n. pr. še prav lahko do 15. februarja vršili službo, da ne bi mladina, med njo tudi slovenska, izgubila po zaslugi naše vlade semestra. Toda sv. Birokracij ne misli tudi pri Narodni vladi nič! Tolaži nas le, da je že odstopila in da stopijo na površje novi, energični, previdni in neomadeževani možje, za kar je bil res že skrajni čas! — Kot se nam poroča, je zbor

zaupnikov JDS sprejel predlog zaupnika tukajšnje naše krajevne organizacije JDS., da naj naš zastopnik v vladi deluje na to, da se centrale za usnje, krmila in živino čimpreje odpravijo. Bil bi že res skrajni čas, da se pomeče s privilegiranimi oderuhi ter prepusti vse prostemu prometu, zato pa gleda, da se množina bankovcev čim preje pristrže, na kar se bodo cene same primerno uredile. — Glede našega zadnjega poročila o NS za Kočevsko pripominjamo, da II. predsednik (soc. demokrat) še ni zasedel mesta.

**Shod JDS v Št. Vidu nad Ljubljano.** V nedeljo, dne 29. decembra ob 3. uri popoldne se je vršil v prostorih gospe Cirmanove v Št. Vidu nad Ljubljano javen ljudski shod JDS. Shoda se je udeležilo mnogobrojno somišljenikov in mnogo drugega občinstva. Tudi žene in dekleta so bile častno zastopane. Shodu je predsedoval g. Jože Matjan. — Govori g. dr. Trillerja, ki nam je razložil politične in narodne razmere in zahteve — ga. dr. Žirovnika, ki nam je pojasnil kulturni in gospodarski naš položaj in g. dr. Dereanija, ki se je obema predgovornikoma jedernato zahvalil in klical k vztrajnosti, so bili z velikim odobravanjem in navdušenjem sprejeti. Za znane resolucije so vsi navzoči enoglasno brez ugovora glasovali.

Po shodu se je ustanovila krajevna organizacija JDS, koje predsednik je Jože Matjan, Vižmarje; podpredsednik g. Ivan Pipan, Vižmarje; tajnik g. dr. Mano Dereani, Št. Vid; blagajnik g. Fran Peršin, Št. Vid; odborniki gg.: Karl Novak, Podgora; Šušteršič Franc, Dolnice; Štrukelj Fran, Gameljne; odbornice ga. Franja Cirman, Št. Vid; gdč. Vida Cirman, Št. Vid; gdč. Franja Preširen, Vižmarje. Pristopilo je organizaciji takoj nad 50 pristašev in se njih vrste od dne do dne množijo. »Zora puca, bit će dana!«

## Tedenske vesti.

— **Shodi JDS 6. prosinca.** V ponedeljek 6. prosinca je priredila Jugoslovanska demokratska stranka javne shode v Gorenji Šiški, kjer je poročal dr. Vladimir Ravnihar o političnem položaju in strankinem položaju, v Srednji vasi v Bohinju in v Bohinjski Bistrici, kjer sta poročala dr. Olip in dr. Kavčič, v Dvorski vasi pri Vel. Laščah, kjer je poročal dr. Lovrenčič in v Naklem pri Kranju, kjer je poročal Fran Šemrov. Vsi shodi so dobro uspeli. Na vseh se je protestiralo proti nasilnostim, ki jih vpričarjajo Lahi in proti dogodkom na Koroškem.

**Našim ženam in dekletom.** »Jugoslavija« piše: To je slovensko dekle, Slovensko dekle z Dolenjskega nam piše: Kje je ono jugoslovansko ženstvo, ki je podpisovalo deklaracijo? Ali ni prišel zdaj čas, ko je treba z dejanjem pokazati, kar smo takrat podpisale? Ali nas ni sram, da sede naši fantje doma, ko je domovina v nevarnosti? Le pogledite, kako so se izkazale zadnjič naše sestre v Št. Petru na Notranjsk. Niso se vdale italijanskemu nasilju, branile so našo trobojnico. Me pa mirno gledamo naše »zapečarje«, ki sede doma in postavajo, ko tužna Koroška kliče po pomoči. Dolžnost vsake zavedne Slovenke je, da pove svojemu fantu v obraz, da je figar, ako prostovoljno ne vstopi v legijo. Le pogledite na Koroško: tam se celo ženske bojujejo, me pa dajemo fantom potuho, da sede doma. Kdo naj ljubi takega zapečnega junaka, ki nima nikakega slovenskega ponosa! Me bi morale zaničevati vsakega takega bojazljivca. Zato, dekleta, ako se fantje tega ne zavedajo, spolnimo me svojo dolžnost. V par tednih bo stvar na Koroškem urejena, ako gredo vsi. Kdor ne gre, ga prezirajmo, ker drugega ne zasluži. — Mi se s temi besedami popolnoma strinjamo in upamo, da bodo naše zavedne Slovenke izpolnile svojo dolžnost. Sramota bi bila za nas, ako vsled naše brezbriznosti propade naša svoboda, ki smo si jo komaj priborili. Sicer pa mislimo, da bodo naši fantje sami izpolnili svojo dolžnost in ne bodo čakali, da bi jih žene prisilile, da gredo branit domovino. Te dni smo z veseljem gledali, kako se je Ljubljana polnila z



našimi fanti. Tako je prav! Saj ni treba drugega, kakor da pokažemo svojo moč — potem bo mir. To bi bilo žalostno, da bi nas par nemčurjev ugnalo. Fantje, na noge! Ve, dekleta, pa povejte onim, ki ne gredo, da je to nečastno in sramotno.

**Bivši predsednik Roosevelt umrl.** Bivši predsednik ameriških Zedinjenih držav Roosevelt je umrl v nedeljo, dne 5. januarja za kapjo.

— **Principov grob najden.** Pred kratkim so našli grob Gavрила Principa, atentatorja na vojvode Frana Ferdinanda. Princip je bil zaprt v vojaški kaznilnici v Terezinu na Češkem, kjer je lansko leto umrl in so ga 29. aprila pokopali štirje nemški vojaki. Pokopali pa so ga ne na pokopališče, temveč ob cesti, ki vodi na nje ter je bil grob popolnoma zraunan z višino ceste. Poleg njega je bil poznaje pokopan tudi njegov drug Gabrinović. Oba atentatorja bodo izkopali in ju pokopali na ondotnem pokopališču. Potem ju prepelejo v domovino. Dunajski listi pri tej priliki opisujejo, kako so Principa, Gabrinovića in tovariše v mesecu novembru 1914 vodili skozi Dunaj v Terezin. Dospeli so ob 9. zjutraj na Dunaj, vklejeni v težke verige in priklenjeni eden na drugega. Na kolodvoru so jih spravili v vratarso sobo, kjer so jih prikovali k zidu in strogo zastražili. Tu so čakali do 6. zvečer na nadaljevanje potovanja. Ko so jih ob 6. zvečer spravili v železniški voz, so jih takoj z verigami priklenili h klopem.

**Opustitev srbskega koledarja.** Dne 27. januarja preneha štetje po starem srbskem koledarju, ki je, kakor znano, za 13 dni za nami. Od 28. januarja naprej bo imela združena Jugoslavija enoten koledar.

**Za srbsko siročad** se je pretečeni terek odpravil prvi vagon z oblačili in blagom v vrednosti okoli 100.000 kron pod varstvom vojaškega oddelka. Druga pošiljatev bo obsegala 8000 parov čevljev. Za nabavo teh se je doslej nabralo 52.000 kron. Zbirka se nadaljuje in naj se denarni prispevki pošiljajo gđc. Mariji Wesnerjevi v Kolodvorski ulici v Ljubljani. Blago pa naj se oddaja v pisarni »Dobrodelnosti« na Poljanski cesti.

**Protialkoholno društvo »Sveta vojska«** sklicuje na nedeljo, dne 19. januarja v veliko dvorano hotela »Union« v Ljubljani svoj tabor, to je veliki zbor. Na taboru bodo zbrani zastopniki vseh treh jugoslovanskih plemen: Slovenci, Hrvatje in Srbi. Zborovanje bo trajalo od 9. zjutraj dalje cel dan.

— **Vrhnjski »Sokol«** priredi v nedeljo 12. t. m. pri »Črnem orlu« Vodnikov večer v proslavo spomina Valentina Vodnika ob stoletnici njegove smrti. Pričetek ob 8. uri zvečer. Čisti dobiček se porabi za dopolnitev Sokolske knjižnice.

— **Krajevna organizacija JDS v Dvorski vasi pri Vel. Laščah** se je ustanovila dne 6. t. m. ter si izvolila sledeči odbor: predsednik France Lunder, posestnik v Doljnih Podpoljanah; namestnik Alojzij Prijatelj, posestnik na Vel. Slevici; tajnik Joža Marolt, posestnik v Dvorski vasi; blagajnik Jože Korošec, posestnikov sin v Medvedjeku; odborniki France Ivane, gostilničar in trgovec v Dvorski vasi; Šimen Levstik, Janez Debeljak v Dvorski vasi; Jože Debeljak, zidarski mojster na Veliki Slevici; Janez Lunder, posestnik v Mali Slevici; preglednika računov sta: Janez Modic v Moravčah in Janez Centa v Kotu.

— **Javni shod v Dvorski vasi pri Vel. Laščah** je priredila JDS dne 6. t. m. Na dobro obiskanem shodu sta poročala gg. dr. Lovrenčič in Ivan Pucelj. Takoj po zborovanju se je ustanovila krajevna organizacija JDS, h kateri je pristopilo nad 50 članov.

— **Krajevna organizacija JDS v Bohinjski Beli.** Povodom javnega zborovanja v Bohinjski Beli se je ustanovila krajevna organizacija JDS in ima sledeči odbor: predsednik Janez Zupan, podpredsednik Alojzij Ravnik, tajnik Alojzij Papler, blagajnik Jakob Mandelc, odborniki Jožef Ronejc in Matija Gogola.

— **Civilna obleka črnovojnikov.** Vsi črnovojniki, ki so oddali svojo civilno obleko pri bivšem črnovojnem okrajnem poveljstvu

št. 27. v Ljubljani in je do sedaj še niso prevzeli, se pozivajo, da se čimprej za isto zglasijo pri domačem občinskem uradu. — V poštev pridejo črnovojniki, ki so služili pri sledečih črnovojniških krdelih, oziroma oddelkih: 1. črnovojni pešpolk št. 27., 2. črnovojni bataljon št. 14., 3. 3. in 4. stotnija črnovojnega bataljona št. 29., 4. črnovojni bataljon št. 104., 5. črnovojni topničarski oddelki štev. 5/3, 6/3, 7/3, 8/3 in črnovojni topničarski nadomestni oddelki, 6. obmejna stražna stotnija 2/7 Ronki, 7. črnovojne železniške straže Borovnica, Jesenice, Litija, Mojstrana, Rakek in Ronki, 8. črnovojna obrežna straža Porto - Buzo in 9. nadomestni oddelki bivšega črnovojnega okrajnega poveljstva št. 27 v Ljubljani. — Za civilne obleke padlih črnovojnikov naj se oglašijo njih zakoniti nasledniki. — V vsakem slučaju se naj pri občinskem uradu navede sledeče: popolno ime, rojstno leto, domovinska občina, vojaški oddelki, pri katerem je dotični črnovojnik služil, potem naj se navedejo in opišejo posamezni kosi obleke, kakor tudi v čem je bila oddana; na primer: v zavojih, kovčegih, nahrbtnikih in tako naprej. — Občinski uradi naj take prijave odpošljejo na vojno dopolnilno poveljstvo v Ljubljani, ki bo dodelilo izročitev civilnih oblek na občinske urade, kateri izroče potem obleko pojedinim opravičencem in sicer proti potrdilu prejema, ki se vpošlje vojnemu dopolnilnemu poveljstvu v Ljubljano.

— **Odškodnina za zgubljeno prtljago** povodom povratka ob prevratu. Povodom vrnitve z bojnega polja oziroma iz tujih držav v domovino ob prevratu so mnoge vojaške osebe in uslužbenici (uslužbenke) bivše vojaške uprave zgubile svojo prtljago bodisi deloma ali popolnoma. Ker je bila zasebna prtljaga oropana po večini že na železnici, ob progah na postajah, deloma že od vojaštva, ki se je vozilo le preko naše države dalje, deloma ista sploh ni dospela v naše kraje, ne more vojaška uprava SHS dovoliti za te izgubljene stvari nikake odškodnine. — Vse tozadevne vloge in prošnje bi morale ostati nerešene in jih zato ni vpošiljati intendanci.

**Murski Sokol v Ljutomeru** ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 13. januarja ob 2. popoldne v posojilniških prostorih v Ljutomeru z običajnim sporedom.

#### Listnica uredništva in upravnitva.

Mnogo je še takih, ki nam dolgujejo naročnino za lansko leto. Naj jo takoj poravnajo. — S tretjo številko ustavimo list vsem onim, ki nam ne poravnajo naročnine. — Razprodajalci »Domovine« naj nam vračajo vsak mesec glave neprodanih števil. Ravno tako je plačati vsak mesec prodane številke. — Razni dopisniki žele odgovore, če naj nam pošiljajo dopise. Ker nimamo časa vsakemu odgovarjati, naj nam pošiljajo članke in dopise. Vse nam bo dobro došlo. Kar bo za v list, bomo gotovo prinesli.

**Dopisniku v Kočevju:** Dopis smo morali nekoliko skrajšati, zlasti ker ne gre udirati po mrtvih.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.  
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcijski »Domovine«.  
Izhaja vsak petek.  
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.  
Posamezna številka 30 vinarjev.  
Uredništvo in upravnitvo:  
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.  
Inserati po dogovoru.

## VINO

belo in črno leta 1913-1918  
izvrstne kakovosti najboljših  
vrst, prodaja na drobno in  
na debelo

tvrdka Stiić i drug Sisak  
trgovsko društvo in veletrgovina z vinom.

Vzorci izdaja in naročila sprejema za nekoliko dni zastopnik trgovine v Ljubljani, hotel Union, soba št. 75.

## Naročite

# Ljubljanski Zvon

najboljši slovenski leposlovni list. Izhaja vsak mesec in stane za celo leto 30 K, za pol leta 15 K. List ima zabavno in poučno vsebino. Prihodnje leto bo priobčeval poleg krajših povesti, novel in pesmi, velik zgodovinski roman dr. Ivana Tavčarja, ki se vrši v Škofjeloški okolici.

Novi naročniki se bodo sprejemali radi pomanjkanja papirja samo do 20. januarja 1919.

Ljubljanski Zvon se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

## Industrija za razsvetljavo

društvo z o. z.

Maribor ob Dravi, Gosposka ulica št. 5.  
Električne naprave za razsvetljavo za mline, žage in druge kraje.

: Električni motorji, električni gladilniki, :  
električne žepne svetilke.



## Pobarvano blago

(črno, rdeče, modro, rjavo itd.) starih ponošenih, obledelih in včasih že raztrganih oblek je uporabno **kot novo!**

**Domače platno**, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila po pošti se uljudno priporoča **Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica**

**Josip Reich, Ljubljana**

**Poljanski nasip šte. 4.**

## Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . K 10,000.000.—

Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

### Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

## Sprejema

vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.  
**Borzna naročila.**

**Promese**  
k vsakemu žrebanju.

**Posojila**  
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

### Sprejemanje

vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

## Poslovnica

avstrijske državne  
loterije.

## Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

**Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,**

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000  
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

**3%<sub>0</sub>,**

**Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.**

### Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno  
**Kreditno društvo.**

## Tvrdba: M. Rosner & Comp.

veležganjarna v Ljubljani

oddaja cenjenim odjemalcem fino, pristno blago lastnega izdelka:

**slivovico, sadjevec, brinjevec, konjak in  
vino vermont**

**po ugodnih cenah.**

## Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

**3<sup>1</sup>/<sub>4</sub>%<sub>0</sub>**

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje  
posojilnica sama za svoje vložnike.

**Rezervni zaklad K 1,100.000.**

**Hranilne vloge K 42,000.000.**

Ustanovljena leta 1881.